

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. OERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Pe timpul vacanței judecătorești, apariția „DREPTULUI” e intreruptă până la 4 Septembrie.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția II.* — Execuție silită. — Urmărire imobiliară. — Licitatie publică. — Licitatori. — Mandat de a concura. — Omisiune esențială (Radu Plăpceanu cu Banca Oltului).

Trib. Ilfov, Secția II. — Testament. — Act solemn. — Dispariție. — Caz fortuit și forță majoră. — Martori și prezumțiuni (Ministerul Instrucțiunii Casa Școalelor cu Moștenitorii defunctului Amira). — Tutelă. — Darea socotelor. — Convențiune — partaj intervenită între tutoare și pupil (Eugen Ciru Ilescu cu Maria Ciru Ilescu).

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ. — *Curtea de Casație din Olanda.* — Regula „Locus regit actum”. — Dispozițiune imperativă. — *Observațiune doctrinală de d-l. Profesor D. Alexandresco.*

Compunerea secțiunilor de vacanță la Trib. Ilfov și Curtea de Apel din București.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Sec. II

Audiența dela 14 Martie 1921

Președenția D-lui Gh. N. Raicoviceanu, consilier

Radu Plăpceanu cu Banca Oltului

EXECUȚIE SILITĂ. — URMĂRIRE IMOBILIARĂ. — LICITAȚIE PUBLICĂ. — LICITATORI. — MANDATARI. — ADJUDECARE. — EXCEPȚIUNE TRĂSĂ DIN NEPREZENTAREA MANDATULUI. — DACĂ CONSTITUE O OMISIUNE ESENȚIALĂ. — ART. — 542, 562 ȘI 735 PR. CIVILĂ.

Deși este exact în principiu că acei ce iau parte la o licitație publică ca mandatar, vor trebui să prezinte o procură specială legalizată care se va opri la dosarul vânzării conform art. 542 pr. civilă, totuși omisiunea Tribunalului de a se pronunța asupra excepțiunii ridicată de debitorul urmărit cu privire la ne-prezentarea procurei speciale de către concurenți, nu constituie o omisiune esențială care să atragă casarea ordonanței de adjudecare, de oarece această formalitate nu e cerută de lege sub pedeapsă de nulitate, și în afară de aceasta omisiunea pentru ca să fie esențială trebuie ca căl-

careea formei cerută de lege să fi cauzat părții care o invoacă o vătămare pe care să nu o poată îndrepta decât anulând actul.

No. 47.—Respins recursul făcut de Radu D. Plăpceanu contra ordonanței de adjudecare a Trib. Olt No. 686/916.

S'a citit raportul d-lui consilier G. N. Raicoviceanu.

S'au ascultat: d-nii avocați G. M. Demetrescu și M. Vlădescu-Olt din partea recurentului, d-l avocat V. Alexandrescu-Rășani pentru intimata Banca Oltului.

Curtea deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat:

«Violarea art. 542 pr. civ., exces de putere și omisiune exențială, intrucât Trib. Olt a adjudecat asupra Băncii Oltului moșia mea fără să se pronunțe asupra întâmpinării ce am făcut că intimata în recurs se prezintase la licitație prin mandatarul T. Ionescu care n'avea un mandat special conform prescripțiunilor procedurii civile, codului de comerț și însuși statutelor Băncii».

Având în vedere că din ordonanța adusă în recurs se constată că, în adevăr, cu ocaziunea licitării bunului urmărit, s'a prezentat, între alți concurenți, și creditoarea urmăritoare Banca Oltului prin procuratorii săi Spiru Constantinescu și Nunucă Protopopescu, pe baza mandatului ce au prezentat în instanța de urmărire și care s'a oprit la dosarul vânzării conform art. 542 al. ultim din pr. civ; că cu acea ocazie debitorul urmărit Radu D. Plăpceanu, a cerut amânarea vânzării pe motiv că reprezentanții băncii de mai sus ne prezintă o procură specială de a concura la licitațiune, vânzarea ar urma să fie amânată și tribunalul găsind însă că toate formele sunt îndeplinite, a dat curs vânzării și a adjudecat moșia urmărită asupra creditoarei urmăritoare care a oferit prețul cel mai mare în sumă de 18000 lei;

Văzând art. 542, 562 al. 2 și 735 proc. civilă;

Având în vedere că este exact în principiu că acei ce iau parte la licitație ca mandatar, vor trebui să prezinte o procură specială legalizată, care se va opri la dosarul vânzării conform ultimului alineat al art. 542 pr. civ; că, tot astfel este exact că procura-

torii creditoarei urmăritoare și adjudecatară n'au prezentat tribunalului un mandat special spre a concura la licitațiune, ci o precură generală și că tribunalul a omis să se pronunțe asupra excepțiunii ridicată de debitorul urmărit;

Considerând însă că după art. 562 din aceeași procedură, ordonanța de ajudecare nu se poate casa decât în cazul când s'a călcat vr'o rânduială a legii prescrisă sub pedeapsă de nulitate, sau pentru caz de necompetență, exces de putere sau omisiune esențială;

Că, în speță, rânduiala ce se invoacă nu este prescrisă de lege sub pedeapsă de nulitate, iar omisiunea tribunalului, pentru a fi considerată ca esențială trebuie ca călcarea formei să fi pricinuit părții care o invocă o vătămare pe care să nu o poată îndrepta de cât anulând actul, astfel cum prescrie art. 735 No. 2 din proc. civilă;

Că însă debitorul urmărit nu poate pretinde că a suferit vr'un prejudiciu prin această procedură a tribunalului de urmărire, de carece chiar dacă adjudecatară Banca Oltului ar fi fost înlăturată dintre concurenți, nimic nu se opunea ca licitațiunea să aibă loc între ceilalți doi concurenți ce rămăneau în instanță și deci vânzarea nu se putea amâna;

Că, așa fiind, omisiunea nu este esențială și dar motivul de casare fiind neintemeiat, recursul cată a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA II C. C.

Audiența dela 11 Aprilie 1921

Președinția d-lui Al. Liciu, președinte

Ministerul Instrucțiunii Casa școalelor cu Moștenitorii defunctului Amira

TESTAMENT. — ACT SOLEMN. — DISPARIȚIA LUI PRIN CAZ FORTUIT SAU DE FORȚĂ MAJORĂ. — DOVADA ESISTENȚEI PRIN MARTORI ȘI PRESUMȚIUNI. — ART. — 800 ȘI 1198 C. CIVIL.

Dispozițiunile art. 1198 c. civil prin cari se permite dovada unei convențiuni cu martori și prezumțiuni când titlul s'a pierdut printr'un caz de forță majoră neprevăzută, se aplică și când e vorba de pierderea unui testament, fără ca prin aceasta să se aducă vre-o atingere principiului înscris în art. 800 c. civil, potrivit căruia testamentul este un act solemn scris, deoarece prin proba cu martori sau prezumțiuni nu se stabilește că legatul sau dispoziția testamentară a fost făcută verbal, ci tot scrisă, și numai confirmarea acestui fapt se face verbal.

No. 299. — Admisă în parte cererea făcută de Cleopatra Amira; respinse cererile făcute de Ministerul Cultelor și Casa școalelor în proces cu Moștenitorii defunctului Amira.

S'a ascultat d-nii avocați M. Cireșanu, pentru Ministerul Cultelor și Casa școalelor, Cezar Partenie pentru Azilul Elena Doamna, Eliade și Petrescu-Comneni pentru Cleopatra Amira, și I. Rosental și Miculescu pentru păriți meștenitorii de sânge ai defunctului Amira.

Tribunalul,

Asupra acțiunii făcute de Ministerul Cultelor și Adminisrația Casei Școalelor pentru ca să se oblige moștenitorii defunctului N. Amira să le predea legatul lăsat de defunct Azilului Elena Doamna, precum și asupra cererei făcută de soța defunctului pentru a i se recunoaște un sfert în plină proprietate și posesie din averea mobilă și imobilă lăsată de defunct.

Având în vedere actele dela dosar, raportul de expertiză, susținerile și concluziile orale și scrise ale părților.

Considerând că din toate acestea rezultă în fapt următoarele:

În Iunie 1919, a încetat din viață N. Amira, lăsând o considerabilă avere mobilă și imobilă, pe soția sa, reclamanta de astăzi Cleopatra Amira, și numeroase rude de sânge. Aceștia cer trimiterea în posesie asupra averei, și la cererea lor se fac cereri de intervenție de către Casa Școalelor, de d-l N. Saegiu, în calitate de executor testamentar al defunctului N. Amira, de Ministerul Cultelor și d-na Cleopatra Amira, cereri care se rezolvă prin sentința No. 741/1919, care admite trimiterea în posesie a moștenitorilor de sânge. Paralel cu aceste cereri se mai fac încă alte două: una de sequestru—judiciar, făcută de Ministerul Instrucțiunii publice și d-na Cleopatra Amira, care se admite în parte de Tribunal și Curte, și o alta pentru suspendarea execuției provizorie în cererea de trimitere în posesie, care se respinge de Curte. Din numeroasele cereri făcute, rămâne să se rezolve astăzi cererea de predarea legatului făcută de Minister și Casa Școalelor și aceea de recunoașterea pătrimei făcută de văduvă.

Considerând că Ministerul își intemeiază drepturile sale pe testamentul făcut de defunct în 1888, prin care se lasă nuda proprietate a moșiei Frunzânești, Jud. Ilfov, și a caselor din București, str. Clementei, Azilului Elena Doamna al cărei organ tutelar e Ministerul Instrucțiunii.

Că, însă, testamentul negăsindu-se în ființă, Ministerul arată că el a fost expediat la Moscova odată cu tezaurul și actele Casei de Depuneri și că dovada sa poate fi făcută cu copiile aflate la dosar și cu o serie de prezumții.

Considerând că, potrivit art. 300 c. civ., testamentul e un act solemn, adică trebuie făcut cu anume forme determinate, indispensabile pentru validitatea sa.

Că, Ministerul caută să justifice imposibilitatea de a produce originalul pe considerația că e un fapt de forță majoră, evacuarea sa în Rusia și pierderea sa acolo, care constituie un impediment absolut de a-l prezenta.

Considerând, în adevăr, că potrivit art. 1198 c. civ. dovada unei convenții se poate face cu martori și prezumții când titlul s'a pierdut dintr'un caz de forță majoră neprevăzută.

Că aceia ce se admite pentru contracte e firesc sa se admită și pentru testamente, pentrucă și în cazul de pierdere a unui testament ca și a unei obligații,

pledează pentru admiterea probei cu martori sau prezumții o identitate de motive: 1. neputința părții de a procura actul, și 2. neculpabilitatea ei.

Că doctrina și jurisprudența (Huc, V. 8, pag. 300; Fuzier Herman, V. II, art. 895, pg. 20; Laurent, vol 13, pap. 113, vezi concluziile reclamațiilor), admitând aceasta nu aduc nici o atingere principiului că testamentul e un act solemn scris, deoarece prin proba cu martori sau prezumții nu se stabilește că legatul sau dispoziția testamentară au fost făcute verbal, ci tot scris și că numai confirmarea faptului acesta se face oral.

Că, în ceiace privește întinderea și efectul forței majore, nu e nevoie ca pierderea titlului să fie definitiv consumată, ci e suficient fie ca să fie serioase probabilități de pierderea sa, sau chiar știindu-se că nu e pierdut să fie determinat, că e reținut sau sustras de o parte adversă (vezi Pandectes, text I No. 6141, Aubry et Rau, vol. 8, pag. 356 din concluziile Ministerului).

Că, mai ales în urma războiului mondial proba unui înscris prin martori și prezumțiuni și-a găsit o largă aplicare pentru teritoriile ocupate de inamic, pentru care doctrina (Wahl, Droit civil et comm. de la guerre, V. 2, pag. 198 conciderentele Ministerului) a admis dovada cu înlesnire, proba cu martori și prezumții, dat fiind imposibilitatea celor din teritoriul neocupat să se servească de acte rămase în regiunile ocupate.

Că, situațiunea e identică în ceiace privește actele trimise în Rusia, unde împrejurările specifice ale acestei țări fac probabilă distrugerea lor, și dat fiind că se prelungește atât, pun în orice caz pe părți în situațiunea de a nu se mai putea folosi de ele.

Că, pierderea nu e ireparabilă în orice caz, fiindcă rămâne părților calea unei acțiuni în revizuire în cazul gășirii lor.

Că, stabilind astfel principial că în speță s'ar putea reconstitui testamentul cu prezumții și martori câtă să vedem temeinicia acestei probe în speță.

Că, mai întâi, trebuie să constatăm că reclamații nu s'au folosit de proba testimonială care prin faptul că e o probă directă ce stabilește de dreptul anume fapte și o probă vie ce se poate controla prin confruntări și prin amănuntele date, oferă garanții mai temeinice.

Considerând că prezumția pe care se sprijină reclamații e aceea că s'a găsit o petiție la Casa de Depuneri din partea defunctului, prin care numitul depune în 1908 un plic în care arată că era testamentul său, testament relativ la care reclamații susțin că n'a putut avea alt cuprins decât a diferitelor acte găsite în casa defunctului cu această de-

numire, acte prin care Azilul Elena Doamna obținea proprietatea moșiei Frunzânești și a casei din str. Clemenței, iar d-na Cleopatra Amira jumătate din venitul moșiei și venitul acestei case cât va trăi.

Că, în ceiace privește aceste testamente, urmează să le examinăm întâi dacă pot constitui prin ele înșile acte de ultima voință și apoi și mai ales dacă pot servi ca bază a prezumției de mai sus.

Că, în primul rând, trebuie să constatăm că sunt în număr de cinci purtând denumirile de: 1. Testament; 2. Testament; 3. Preschimbări; 4. Declarație; 5. Testament.

Că, în ce privește primul punct, care se identifică prin aceea că poartă la început mențiunea copie și la sfârșit aceea de originalul testament depus la 1897 la Casa de Depuneri, identic cu actul ce cercetăm, e stabilit că nu e scris de mâna defunctului Amira, în urma expertizei făcute.

Că, nefiind scris de dânsul și având nenumărate ștersături și note marginale nu poate evident constitui un testament original.

Că, nu poate avea această calitate nici actul dela No. 2, 3 și 5 pentru considerația că nu-s semnate și datate de defunct, și aceea că au și ele îndreptări și ștersături.

Că, actul numerotat la No. 4 fiind o declarație complimentară relativ la raportul unor sume, constituie o măsură izolată și deci în nici un caz un testament.

Considerând deci că neputând vorbi de un testament original, câtă a cerceta dacă nu le putem socoti ca punctul de plecare a prezumțiunei că testamentul evacuat a trebuit necesarmente să aibă cuprinsul uneia din ele.

Că, dacă avem în vedere mențiunea finală depe prima copie depe testament, care spune că un exemplar la fel alăcătuț la 1888 s'a depus la Casa de depuneri, și mai ales aceea că pe cererea de depunere din urmă dela 1908, care arată că depune din nou testamentul său din 1888, s'ar părea că testamentul evacuat ar urma să aibă cuprinsul copiei menționate de noi la No. 1.

Considerând însă că sunt o serie de împrejurări care fac să nu putem lua declarația defunctului decât ca un mod de exprimare.

Că, dat fiind tocmai faptul că pe lângă prima copie s'au mai găsit alte 2 acte denumite tot testament, una prescurtări, numeroase note marginale ce desigur sunt posteroare anului 1888, fiindcă vorbesc de schimbări intervenite în avere și lasă să se vadă că unele persoane din familie cărora le testase murise, și dat fiind faptul esențial că defunctul re-trăsese testamentul în două rânduri, în 1894 și 1902, înseamnă că cu toată afirmarea sa, că păstrează dis-

pozițiile din copia dela 1888, el introdusese anume modificări care explică și motivul retragerilor și preocuparea testatorului de a lua cont-nu alte dispoziții.

Că, desigur e foarte greu să determinăm spiritul în care aceste schimbări au fost făcute.

Că, nu se poate afirma că ele necesar-mate au ca bază voința testatorului din 1888 după care Ministerul Cultelor ia moșta Frunzânești în plina proprietate și casele din str. Clemenței, iar soția venitul acestei case și jumătatea uzufructului moșiei.

Că, celelalte dispoziții posteroare nu este exact că nu fac decât să însereze noile achizițiuni de bunuri, ci cuprind uneori dispoziții deosebite de prima copie.

Că, noile măsuri ce ia relativ la executorii testamentari, acelea relative la eventualitatea refuzului Azilului de a accepta succesiunea, acelea relative la tânărul Ghelase, la proporția în care se va deferi uzufructul între soție, stat și rude, etc. dovedește că nu au un drept constanta depărtarea sa de rude, deoarece lasă continuu surorilor sale și d-lui Zotu o parte din uzufruct, ci au drept caracteristic mobilitatea măsurilor ce ia.

Că, dat fiind că ceace îl preocupa — caz întâmplat la unii bătrâni — era gândul continuu de a testa, se putea prea bine că la data probabilă a ultimelor sale însemnări — 1901 după cât arată părâții în concluzii, — să fi luat până în 1908, când depune testamentul său ultima oară, dispoziții mult diferite de cele dela 1888, din care face numai începutul scrierei de dispoziții testamentare, iar nu testamentul însuși.

Că, dacă e vorba să ne întemeiem pe ceva atât de fragil ca o prezumație, încă una e aceia că a putut în deprinderea sa de a testa să mai testeze încă și după 1908 depărtându-se iar de dispozițiile originale dela 1888.

Că, dovada puternică ce merită a fi în deosebi subliniată e aceia că mai ales după reîntoarcerea Casei de depuneri din Moldova, întâmplată la sfârșitul anului 1918, atunci când a aflat că tezaurul a plecat în Rusia și când și-a putut da seama până în Iunie 1919, când a declarat că nu e nădejde mare să se mai întoarcă, a putut prea bine, dacă-l preocupa î. așa mare măsură dorința de a dispune în folosul Azilului, să o manifeste alcătuind un nou testament.

Că, desigur, nu etatea îl împiedica să o facă, deoarece chiar dacă ar fi scris cu greu, i-ar fi rămas forma autentică a testamentului la dispoziție.

Considerând că chiar dacă prin imposibil am admite că în speță se poate reconstitui testamentul cu copiile aflate la dosar, totuș amintindu-ne că testamentul e un act solemn pentru existența căruia e neapărat nevoie de îndeplinirea unor condițiuni de formă, trebuie să constatăm că prezumțiile nu near-

putea ajuta, cum ar fi făcut-o martorii ce ar fi văzut testamentul, pentru a stabili riguroasa îndeplinire a condițiilor de formă.

Că, reproducerea în josul copiei prime de pe testament a procesului-verbal încheiat de Tribunal în 1888, prin care se constată depunerea testamentului mistic, nu poate evident crea nici o prezumție și pentru cel ce s'ar fi depus în 1908, deoarece dacă s'a retras la 1894, și apoi la 1902, s'a retras ca să modifice sau completeze operațiuni ce necesitau desfacerea plicului și desființarea procesului-verbal de plic dela 1888, așa că forma îndeplinită atunci nu garantează absolut de loc că s'a mai observat la cele două date deosebite arătate.

Că, de altmintrelea, doctrina și jurisprudența (Pandectes, 31, III) care merge până a refuza recunoașterea îndeplinirii formei unui testament chiar când întregul original a fost transcris în registrele Tribunalului, dacă s'a pierdut originalul, pentru motivul că se putea face o transcriere eronată și apoi distruge intenționat acel original, nu se putea să recunoască îndeplinirea formelor unui testament pentru considerația că unul anterior evacuat ar îndeplini condițiunile de formă.

Considerând că din toate cele de mai sus rezultă că reclamantii nu au putut face dovada testamentului evacuat, așa că nu se pot prevala de dispozițiile sale și cere legatele ce afirmă că s'ar fi lăsat.

Considerând că, în ceiace privește cererea d-nei Amira, de a i se recunoaște cel puțin dreptul la o pătrime din întreaga avere, în baza art. 684 c. civ., care regulează dreptul văduvei sărace, a actului de căsătorie și a recunoașterii unanime a moștenitorilor, atât orale cât și scrise cu ocazia judecării cererii de trimitere în posesie a moștenitorilor, Tribunalul cată a o admite așa cum e formulată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte Al. Liciu, admite în parte cererea făcută de Cleopatra Amira, respinge cererile Ministerului Cultelor și Casei Școalelor.

Semnăți: Al. Liciu, C. Cătuneanu.

Audiența de la 10 Iunie 1921

Președenția d-lui G. Săvescu, prim-președinte.

Eugen Cîru Iliescu cu Maria Cîru Iliescu

TOTELĂ. — DAREA SOCOTELILOR. — CONVENȚIUNI ÎNCHIEIATĂ ÎNTRE TUTOR ȘI PUPIL. — ART. 419 C. CIV.

Dispozițiunile art. 419 c. civil, care declară fără tărie ori-ce convențiune încheiată între tutor și pupilul său devenit major, dacă această convențiune a fost încheiată înaintea expirării unei luni dela desfacerea definitivă a tutorului,

se referă numai la acele convențiuni care ar privi gestiunea tutelei și darea socotelor ei, iar nu și la celelalte convențiuni relative la fapte cu totul străine de administrarea tutelei.

No. 427. — Respinsă ca nefundată acțiunea intentată de către Eugen Ciru Ilescu în contra Mariei Ciru Ilescu.

S'au ascultat d-nii avocați Osvald Teodoreanu pentru reclamant; C. Panaitescu și C. Marinescu din partea părții.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile de față intentată prin petiția înreg. la No. 1509/921, de către Eugen Ciru Ilescu, în contra părții Maria Ciru Ilescu, pentru a se ordona eşirea din indiviziune asupra averii rămasă pe urma def. d-r. Ciru Ilescu, tatăl și soțul părților;

Având în vedere susținerile orale ale părților, concluziunile scrise și actele aflate în dosar.

Având în vedere că, după cum se stabilește din acestea, faptele care au dat naștere litigiului sunt următoarele:

Doctorul Ciru Ilescu, medic din București, fiind mobilizat în anul 1916, a urmat armatele noastre în retragere; în calitatea sa de medic militar, fiind trimis în repetate rânduri la Odesa, s'a îmbolnăvit într-una din aceste călătorii de tifos exantematic și a încetat din viață în spitalul român din acel oraș în ziua de 3 Aprilie 1917.

Pe urma sa, au rămas ca moștenitori fiul său Eugen C. Ilescu și soția sa Maria d-r. Ciru Ilescu, aceasta din urmă având o vocațiune la moștenire în baza art. 13 din legea din 23 Decembrie 1916, prin care i se conferă în deplină proprietate o treime din averea soțului;—Eugen C. Ilescu, fiind minor în momentul deschiderii succesiunii, mama, tutoare legală, a exercitat tutela de la Aprilie 1917 până la majoritate, 18 Septembrie 1920.

Puțin timp după majoritate, la 5 Octombrie 1920, intervine între mamă și fiu actul autentificat de Trib. Ilfov. S. Notariat sub No. 21911 din acea zi și intitulat „Act de Partaj” în baza căruia mama și fiul își împart prin bună înțelegere averea rămasă dela soț și tată și trecută în inventarul dresat de judele supleant al acestui trib. secțiunea III c. c. la 27 Februarie 1919. În baza acestui act, Eugen C. Ilescu primește din succesiune, acțiunile prevăzute în inventar, pentru care mama sa făcuse vărsăminte din averea sa proprie pentru suma de 177.060 și cari acțiuni însumează lei 807.066; mai primește numerar 225.000 lei din averea personală a mamei care ia asupra sa datoriile și taxele succesiunii de lei 99218 bani 66, renunțând și la anul de doliu, astfel că partea din succesiune revenită fiului a fost de lei 1.131.278 bani 66.

D-na Maria C. Ilescu ia drept parte a sa de moștenire casele din București, str. Polonă No. 2, în care locuise cu soțul său și în care continuă a locui și astăzi cu fiul său. Aceste case evaluate de fisc la 360.000 lei, de Credit la 540.000 lei în Octombrie 1920, au fost evaluate de ambele părți de comun acord la suma de lei 900.000 și trecute pe acest preț în partaj;

În ziua chiar a autentificării actului de partaj, 5 Oct. 1920, D-na Ilescu dă fiului său o declarațiune scrisă prin care menținându-și drepturile de proprietară exclusivă a caselor, consimte totuși ca în caz de vânzare să împartă cu dânsul prețul obținut după ce mai întâi și-ar reține sulta de 225.000 lei dată cu ocaziunea partajului, precum și vărsămintele ce făcuse personal la subscripțiunea de noi acțiuni.

La 5 Februarie 1921, reclamantul Eugen C. Ilescu intentă mamei sale acțiunea de față prin care cere anularea actului de partaj voluntar și efectuarea unei împărțeli prin justiție.

Motivele pe care își sprijină acțiunea sunt:

1. Călcarea dispozițiilor art. 419 c. civ.;
2. Art. 790 c. civ., actul de partaj fiind obținut prin dol și violență;

În ce privește motivul de anulare a actului de partaj bazat pe violarea dispozițiilor art. 419 c. civ.

Considerând că legiuitorul prin art. 419 din c. civ. declară ca fără tărie orice convențiune încheiată între tutor și pupilul său devenit major, dacă această convențiune a fost încheiată înaintea expirării unei luni dela desfacerea definitivă a tutorului. Că privit numai în litera lui acest text pare a constitui un argument peremptoriu în favoarea reclamantului, de oarece tutela a încetat la 18 Septembrie 1920 și actul de partaj s'a încheiat la 5 Octombrie, adică înainte de expirarea unei luni, dar că cu totul altul este înțelesul acestui articol și deosebita interpretare ce urmează a i se da.

Considerând că legiuitorul neoprind în mod absolut convențiunile între minorul devenit major și tutor, ci numai pe timp de o lună dela lichidarea tuteli, prin aceasta a manifestat la ce anume convențiuni se referă prohibițiunea sa.

Că, dacă am căuta să o aplicăm la orice convențiune în genere, nu s'ar putea explica rostul reducerii capacității unei persoane, recunoscută capabilă pentru toate actele vieții, numai față de fostul său tutor a cărui autoritate a încetat și numai pe termenul scurt de o lună (zece zile în textul corespunzător francez).

Că, desigur, nu s'a putut presupune că după trecerea de 31 zile (unu-spre-zece în codul francez) fostul pupil a devenit mai apt a-și înțelege interesele sau mai rezistent la influența exercitată de fostul tutor, de cât era cu o zi mai înainte de aceasta.

Că, din contră, dacă dăm textului adevărata interpretare, care este prohibițiunea numai a convențiilor relative la darea socotelilor tutelei, scopul art. 419 se înțelege clar;

Că, în adevăr, este de presupus că pe timpul minorității, pupilul nu a fost inițiat în amănuntele gestiunii averii sale și de aceea legea îi acorda timpul necesar spre a lua conștiință de această gestiune înainte de a încheia vre o convențiune relativă la dânsa, și ca nu cum-va în necunoștință de cauză, cu graba de a trăi inerentă tinereții să-și cempromită averea;

Considerând că, dacă în redactarea textului art. 419, legiuitorul a întrebuițat cuvintele orice convențiune, în loc de *ori ce convențiuni relative la darea socotelilor*, este că a socotit inutilă această amplificare, art. 419 fiind situat în capitolul intitulat „despre socotelile tuteli, între art. 418 și 420, care și dânsule nu se referă decât numai la aceste socoteli;

Considerând că prin art. 809 c. civ. legiuitorul oprește pe fostul pupil devenit major ca să dispună prin donațiuni între vii sau prin testament în favoarea fostului sau tutor, dacă socotelile tutelei nu au fost prealabil lichidate, dispozițiune care ar fi cu totul superfluă, în cazul când prin cuvintele «orice convențiune» s'ar înțelege și altele decât cele privitoare la darea socotelilor.

Că, a încerca a înlătura acest argument presupunând o simplă inadvertență a legiuitorului nostru, când a colaționat textele franceze corespunzătoare, ne pare de puțină valoare juridică, mai cu seamă față de argumentele mai înainte arătate și de scopul învederat al legii.

Că, așa dar, fiind stabilit că numai convențiunile relative la darea socotelilor sunt prohibite prin art. 419, mai rămâne de cercetat, în această privință, dacă după cum a susținut reclamantul, convențiunea dintre dânsul și mama sa, stabilită prin actul de partaj și declarațiunea ce a urmat, nu ar fi tocmai privitoare la aceste socoteli.

Considerând că în nici una din clauzele actului de partaj, nu este vorba de veniturile încasate pe trecut de tutoare în comptul minorului, ci numai de fondul formând patrimoniul succesoral;

Că, obligațiunea tutoarei de a da socoteli a luat naștere la 18 Septembrie 1919, când a încetat uzufructul său legal, fiul său împlinind 20 ani la acea dată, și a durat până la 18 Septembrie 1920, data majorității, că are prin urmare să-și justifice gestiunea pe timp de un an.

Că, din declarațiunea părții ne contrazisă de reclamant, rezultă că pe timpul acestui an, veniturile provenind din dividendele acțiunilor aflate în succe-

sive au fost de 10.000 lei, din care 7000 lei se cuveneau minorului, care în acest răstimp și-a făcut serviciul militar.

Că, reclamanta afirmă că a cheltuit cu întreținerea și echiparea fiului său mai mult decât venitul la care avea drept, afirmațiune plauzibilă, ținându-se seama de mediul social, modul de trai al reclamantului și de valoarea banului în această epocă.

Că, de asemenea, imobilul din str. Polonă No. 2, care a servit întotdeauna de locuință doctorului Ciru Ilescu și familiei sale, iar după moarte părții și reclamantului, nu a fost producător de venituri;

Că, prin urmare, în mod expres nu s'a stipulat în actul intervenit între părți, că ar fi relativ la darea socotelilor tutelei, iar din împrejurările arătate rezultă că aceste compturi nici nu au putut avea ființă și prin urmare avantajarea lor prin vre-o clauză deghizată sub altă formă și introdusă în actul de partaj nu se poate admite.

Că, așa dar, cererea de anulare a actului de partaj bazată pe dispozițiunile art. 419 c. civ. fiind nefundată atât în drept cât și în fapt, urmează a fi respinsă.

În ceiace privește dolul și violența:

Având în vedere că reclamantul a mai cerut anularea partajului și în baza art. 790 c. civ. că fiind obținut prin dol și violență.

Considerând că, pentru dovedirea alegațiilor sale în această privință, reclamantul nu a produs nici o probă, susținând numai că dolul și violența ar rezulta din însăși împrejurările cauzei, și în special din actul de partaj și contra-înscrisul care îl completează și pe care le invocă ca prezumțiuni grave, precise și concordante.

Că, în adevăr, reclamantul a cerut, în subsidiar dovada cu martori, dar că, în cele din urmă, grăbit de a avea o soluțiune cât mai neîntârziată, a renunțat la administrarea ei în această instanță.

Considerând că din actul de partaj, contra-înscrisul care îl completează, răspunsurile date la interogator de reclamant și din toate împrejurările cauzei, reese o singură prezumțiune și anume aceea că mama a căutat, pe cât i-a stat în putință, să scape casa părintească de a fi instrăinată de fiul risipitor; că pentru a ajunge la acest scop, a făcut sacrificii bănești din propria sa avere și a admis evaluățiunea casei la suma fixată de reclamant.

Că, cedând stăruințelor acestuia, și-a luat încă angajamentul că în caz de vânzare a caselor să-l facă să beneficieze de plus—valuta eventuală.

Că, dacă din toate acestea se evidențiază grija mamei de a păstra cât mai mult timp neatins viitorul patrimoniu al copilului, în speranța că vârsta și experiența să modifice apucăturile din prezent, nu reese însă din aceste acte vre-o prezumțiune de dol.

Considerând că, în împrejurările arătate, interesul urmărit de părta era de a prelungi cât mai mult starea de indiviziune.

Că, prin urmare, nu dânsa a putut să provoace partajul și să pretindă contra-inscrisul, și încă mai puțin să uzeze de violență spre a obține aceste acte.

Că, din contră, numai constrânsă de fiul său, înarmat cu drepturile ce-i dă legea și în contra căruia nu a voit să întrebuițeze mijloace de apărare care ar fi putut aduce atingerea reputațiunii și viitorului său, a cedat stăruințelor acestuia.

Că, prin urmare, nici de violența exercitată de reclamantă asupra părțului nu poate fi vorba, așa că și acest al doilea motiv este nefundat și ca atare și acțiunea de față se găsește neintemeiată și Tribunalul urmează a o respinge ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l prim-președinte Gr. Săvescu, respinge acțiunea.

Semnați: Gr. Săvescu, Al. Liciu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN OLANDA

4 Iunie 1919

REGULA „LOCUS REGIT ACTUM”.—DISPOZIȚIE INEPRATIVĂ.—ART. 10
L. CUPRINZÂND DISP. GENERALE.

Regula *locus regit actum*, prevăzută în art. 10 din legea dela 15 Mai 1829, cuprinzând dispoziții generale asupra legislației Regatului, este imperativă.

(Din *Journal Clunet*, anul 1920, p. 762)

Observație.—Regula „locus regit actum”, înscrisă în mai toate legiurile străine, inexistentă însă în codul austriac, care a fost eliminată din codul francez ca una ce exprimă un adevăr incontestabil, și care a fost formulată în Franța încă din timpul lui Bartolus și Molineus (Dumoulin), este de o necesitate practică incontestabilă; căci fără ajutorul ei, de cele mai multe ori, persoanele aflătoare în străinătate n'ar mai fi putut contracta. De aceea, ea este universalmente recunoscută, chiar și acolo unde nu este consacrată în termeni expresi, după cum este la noi (art. 25 § ultim c. civil).

Iată cum se exprimă art. 10 din legea Olandeză cuprinzând dispoziții generale, pe care decizia de mai sus îl interpretează, zicând că suscitatul text are un caracter imperativ sau obligator: „Forma tuturor actelor se determină după legea țării sau a locului unde ele sunt făcute sau încheiate”.

Art. 385 din procedura civilă bulgară are în această privință următoarea dispoziție: „Actele făcute în

țară străină, în conformitatea legilor de acolo, sunt legale în Bulgaria, dacă nu sunt contrare legilor bulgare”.

Și ca consecință a acestui principiu, art. 384 din aceeași procedură dispune că «forța probantă a dovezilor scrise, în genere, se stabilește conform legilor și obiceiurilor în vigoare în timpul și locul când și unde au fost făcute.

Regula «locus regit actum» este ea obligatorie sau imperativă, așa cum hotărăște decizia a cărei sumar l-am reprodus mai sus, după jurnalul de drept internațional (Clunet), sau este ea facultativă, după cum era și în codul Calimach (art. 5, nota 3)? Iată, în adevăr, cum se exprimă textul menționat al codului Calimach, în privința testamentelor:

«Tot ce nu este ființă a unei fapte legiuite, ci este numai o adăogire spre înlesnirea și statornicirea dovezei, se numește forma pe din afară a faptei aceleia. Spre pildă: acest fel de formă a testamentului este vrednicia de credință a martorilor și numărul lor, iscălitura lor și a testatorului, pecetea, anul, luna, ziua, etc. Deci dar, dacă pământeanul, ce va avea puterea personalnică, făcând testament în altă țară, n'ar fi păzit forma cea pe din afară după hotărîrea patriei sale, ci va fi urmat după obiceiul Statului, unde se afla, atunci numai pentru această pricină, nu se surpă aici testamentul lui».

Chestiunea de a se ști dacă regula de mai sus este obligatorie sau facultativă, este, după cum se știe, contraversată ¹⁾.

Tot contraversată este și chestiunea de a se ști dacă această regulă se aplică numai la actele stărei civile (art. 34 c. civil), la căsătorie (art. 152) și la ipoteci (art. 1773, 1789), care sunt acte solemne prin excelență, sau la toate actele solemne în genere ²⁾.

În legătură cu regula „locus regit actum» este și proba actelor juridice în străinătate.

În adevăr, pe când formele de procedură se determină de legea țării în care se judecă procesul, iar formele de executare, de legea țării în care actul autentic sau hotărîrea se execută, mijloacele de probațiune ale unei obligații sau a oricărui act juridic în genere, în care intervine voința părților, neafârând de legile de procedură, ci constituind niște reguli decizorii (*litis decisoriae*), și ca atare, având o înfrurire directă asupra fondului procesului, nu sunt cărmuite nici de legea țării în care se judecă procesul, nici de legea națională a părților, nici de legea situației bunurilor, ci numai de legea țării în

1) Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 175 urm.

2) Vezi același tom., p. 220 urm.

care convenția sau actul juridic au luat naștere ¹⁾ «*I mezzi di prova delle obbligazioni sono determinati dalle leggi del luogo in cui l'atto fu fatto*», zice art. 10 § 2 din codul civil italian (disp. preliminară).

Prin aplicarea acestor principii, care ni se par incontestabile, deși uneori au fost pe nedrept contestate ²⁾, jurisprudența a aplicat legea turcească în privința dovedirii unei societăți contractată în imperiul otoman ³⁾, legea rusească, în privința unei căsătorii celebrată în Rusia ⁴⁾, legea engleză, în privința unui dar manual făcut în Anglita ⁵⁾, etc.

Tot în baza principiilor de mai sus, proba testimonială va fi admisă în România, de către judecătorii români, pentru stabilirea unei convenții a cărei valoare întrece suma 150 lei, dacă această convențiune a fost încheiată între un Român și un străin sau chiar între doi Români, într-o țară în care proba testimonială este admisă fără nicio restricție, de exemplu: în America, în Anglita, în Austria, în Germania, etc. Aceasta dovedește un lucru, și anume: că proba testimonială nu interesează ordinea publică ⁶⁾.

Aceleași principii sunt aplicabile în privința chestiunii de a se ști dacă proba testimonială este sau nu admisibilă în contra sau peste ceea ce cuprinde actul scris (art. 1191 c. civil. ⁷⁾).

Curtea de casație din Viena a decis însă că art. 1341 din codul fr. (1191 al nostru), după care nu se poate niciodată primi proba testimonială în contra sau peste ceea ce cuprinde actul, constituie o regulă de procedură care nu poate să prevaleze în Austria, contra dispozițiilor contrare ale ordonanței de procedură civilă austriacă. Prin urmare, debitorul urmărit în Austria pentru plata unui împrumut contractat în Franța, cu act sub semnătură privată, poate, deși art. 1341 din codul fr. exclude proba testimonială, să ridice, conform legii austriace, excepția *non numeratae pecuniae*, și să dovedească prin orice mijloace de probe, că obligația lui n'are cauză, suma a cărei restituire i se cere nefiindu-i numărată ⁸⁾.

Această soluție este cu totul contrară aceleia admisă atât în dreptul francez cât și în dreptul nostru.

D. Alexandresco

1) Vezi tom. I al Coment, noastre, p. 177 nrm; Cas fr. Sirey 1900 I. 225 (cu nota lui Pillet).

2) Vezi Bauchet, *Du conflit des lois françaises et étrangères en matière de preuve testimoniale* (J. Clunet, anul 1892 p. 359 urm.), care aplică *lex fori*, pentru motivul că judecătorii nu pot să caute convingerea lor decât în elementele autorizate de legile țării lor.

3) C. București, *Dreptul* din 1883, No. 67.

4) C. București, *Dreptul* din 1901, No. 32.

5) Cas. fr. *Cr. judiciar* din 1906, No. 33, p. 268 (cu observ. noastră).

6) Vezi tom. I menționat, p. 179.

7) Vezi tom. menționat, p. 180.

8) Pand. Périod. 1912, 4. p. 28 și *Dreptul* din 1913, No. 9, p. 72 (cu nota S. R.)

COMPUNEREA SECȚIUNILOR DE VACANȚĂ

TRIBUNALUL ILFOV

Secțiile comerciale și notariat

Președinții. — D-I Al. Stărcea dela 1—12 Iulie inclusiv; d-I Aurel Lerescu dela 13—18; d-I N. N. Ioanid dela 19—26; d-I Al. Liciu dela 27 Iulie—4 August; d-I V. Bordeianu dela 5—12; d-I Gh. Eustațiu dela 13-21 d-I V. Periețeanu-Buzău dela 22—31 August.

Judecători de ședință. — D-I Al. Baican dela 1—7 Iulie inclusiv; d-I V. Sălceanu dela 8—14; d-I M. Demetrescu dela 15—21; d-I N. Venculescu dela 22—28; d-I St. Mihăileanu dela 29 Iulie la 3 August; d-I Siliu Rădulescu dela 4—10; d-I Paul Rătescu dela 11—17; d-I C. Prodan dela 18—24; d-I E. Donici dela 25—31 August.

D-nii judecători dela secțiile comerciale în timpul vacanței sunt obligați în mod succesiv, în ordinea de mai sus, a îndeplini și funcținea de judecători—sindici.

Secțiile civile corecționale

Judecători de ședință. — D-nii I. Cernățeanu și C. Zătreanu dela 1—7 Iulie; d-nii I. Curtovici și V. Anghelovici dela 8—13; d-nii Sava Radovan și A. Boboc dela 14—19; d-nii Al. Costin și I. Fințescu dela 20-25; d-nii S. Bucliu și N. Popescu-Râmnic dela 27-31 Iulie

D-nii C. Cătuneanu și Coman Negoescu dela 1—6 August; d-nii G. Popescu și St. Stanovici dela 7—12; d-nii V. Calmuschi și St. Navrea dela 13—18; d-nii I. Petrescu și Ion Dobrescu, dela 19—24; d-nii Ghinea Constantinescu și Adolf Cantacuzino dela 25—31 August.

Supleanți. — *La secțiunile comerciale și de notariat* d-nii M. Grădișteanu dela 1—20 Iulie; Ioan G. Răzvanu dela 21 Iulie la 10 August și Nic. Antonia de dela 11—31 August.

La secțiunile civile-corecționale. — D-nii Al. P. Stețescu dela 1—20 Iulie; Al. Niculescu dela 21 Iulie la 10 August; Aurel Danielescu dela 11—31 August.

D-I supleant Al. Vasilescu dispensat din cauză de boală,

Curtea de Apel din București

D-I Titu Magheru, președinte; d-nii C. Vițoreanu și Sp. Popescu, consilieri.